

Ільїна О. В.

Харківський гуманітарний університет «Народна українська академія»

МОВНОСТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ КОНФЕСІЙНОГО СТИЛЮ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Статтю присвячено розгляду мовних особливостей конфесійного стилю української мови. В інформативному аспекті подано відомості про розвиток конфесійного стилю на українських теренах. Установлено, що конфесійний стиль має тривалу історію розвитку: від найдавніших часів до сьогодення. У цілому можна стверджувати, що українська конфесійна лексика сформована на основі грецької лінгвістичної традиції, підґрунтям якої є візантійська культура. Певна кількість назв представлена церковнослов'янізмами й латинізмами. У конфесійному стилі трапляються архаїзми й історизми, що також можна вважати однією з важливих рис цього стилю.

У роботі наголошено, що конфесійний стиль сучасної української мови має низку особливостей, серед яких домінують такі: урочистість, піднесеність, наявність розгалуженої системи тропів і стилістичних фігур (метафор, епітетів, символів, алегорій, порівнянь, перифразів тощо), наявність старослов'янізмів і запозичень із грецької та латинської мов, специфічними лексико-тематичними групами.

Щодо основних лексико-тематичних груп конфесійної лексики, то в роботі виокремлено такі з них: центральні або базові поняття, назви храмів, назви молитов, назви одягу, назви служителів церкви, назви святих, назви свят, назви постів, назви церковних атрибутів тощо. Що стосується назв осіб, то вони, своєю чергою, так само поділяються на кілька тематичних груп: назви Бога і його служителів, назви осіб, які працюють у храмі, назви осіб, які храм відвідують, назви святих, назви біблійних персонажів, назви істот, які втілюють зле начало, назви чинів монахів, назви божественних істот.

Говорячи про джерела української конфесійної лексики, домінують визнано запозичення з грецької, латинської, єврейської мови, старослов'янізми, а також власне українські слова.

Таким чином, робота дає можливість наблизитися до проблем стилістичної системи сучасної української мови.

Ключові слова: стиль, підстиль, конфесійний стиль, лексико-тематична група, конфесіоналізми, грецизми, латинізми, символ, стилістична фігура, троп.

Постановка проблеми. Мовна картина світу тісно пов'язана з релігією, адже починаючи з найдавніших часів і мова, і релігія були тими чинниками, які суттєво впливали на формування менталітету й становлення нації. Релігія постає важливим засобом прилучення індивіда до різних сфер суспільного життя. Це також і засіб утвердження особистості у світі. Релігія виконує значну кількість функцій, серед яких основними слід вважати такі: ідеологічну, політичну, світоглядну, кумулятивну, правову, терапевтичну, комунікативну. Відповідно, будучи поліфункціональним феноменом, зображаючи духовні потреби й інтереси індивідів і спільнот, релігія напрацювала свій лексико-граматичний інструментарій, що врешті-решт дало підстави науковцям говорити про окремий пласт мови – мову релігії.

Традиційно в українській стилістиці виокремлюють п'ять основних стилів: науковий, художній, публіцистичний, офіційно-діловий, роз-

мовний. Однак переважна більшість стилістів (П. С. Дудик [10], Т. А. Коць [13], Л. І. Мацько [15]) до названих вище додають ще епістолярний і конфесійний стилі. Водночас конфесійний стиль можна вважати найдавнішим стилем в історії розвитку української літературної мови, адже він бере початок із часів запровадження християнства князем Володимиром як державної релігії (988 р.), проте, незважаючи на те, що в українській лінгвокультурі ознаки конфесійного стилю були сформовані ще за часів Київської Русі, цей стиль постає одним із найменш досліджених у сучасному українському мовопросторі. Навіть досі серед дослідників немає єдності щодо назви стилю: науковці послуговуються термінопоняттями *релігійний* або *богословський стиль* (Н. Д. Бабич [1], О. П. Захарків [11]), *сакральний стиль* (Н. М. Каторж [12], Т. А. Коць [13], В. В. Німчук [18], Н. В. Піддубна [19]), *церковно-релігійний* (Н. В. Пуряєва [20]).

І все ж більшість використовує назву *конфесійний стиль* (Н. Я. Дзюбишина-Мельник [9], П. С. Дудик [10], Л. І. Мацько [15], Л. Л. Шевченко [23] тощо), адже цей стиль використовують у різних конфесіях для задоволення релігійних потреб носія мови.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивчення особливостей конфесійного стилю привернуло увагу багатьох науковців, які аналізували сакральну лексику з різних позицій. Так, скажімо, увагу О. О. Бірюкової [3], Г. В. Баран [2], Н. В. Піддубної [19], О. О. Тележкіної [22] привернуло функціонування конфесійних лексем у художній творчості; Н. Я. Дзюбишина-Мельник [8], Т. А. Коць [13], М. Лесів [14] присвятили дослідження вивченню використання конфесійної лексики в публіцистиці; у діахронічному аспекті конфесійне письменство розглядають К. С. Симоннова [21], М. Юрковський [24], О. Т. Горбач [6].

Постановка завдання. На сучасному етапі розвитку української стилістики існує необхідність описати особливості конфесійного стилю, тому навіть окреслення окремих властивостей лексики цього стилю дозволить краще зрозуміти особливості його формування на українських теренах і поглибить відомості про лексичну систему української мови в цілому.

Метою пропонованої статті постає розгляд основних мовних ознак конфесійного стилю сучасної української мови.

Виклад основного матеріалу. Оскільки духовність будь-якого етносу пов'язана з його релігійним життям і становить собою саму суть нації, то й мова не може не відбивати цього важливого складника. Незважаючи на те, що підвалини для розвитку конфесійного стилю були закладені ще в сиву давнину, українська мова протягом свого історичного розвитку не здобула повноцінної можливості реалізуватися повною мірою в релігійному житті. Це насамперед зумовлено різними екстралінгвальними чинниками, такими як відсутність перекладів біблійних текстів, використання в храмах церковнослов'янської мови, Емський указ, Валувський циркуляр, а після приходу до влади радянської ідеології релігія взагалі почала вважатися атавізмом, як зазначає В. В. Німчук, «релігія розглядалася як реакційний пережиток, з яким нещадно боролися, <...> діяльність дозволених конфесій усіяко обмежувалася. <...> Українська автокефальна православна й Українська греко-католицька церкви були заборонені, а на участь у релігійних відправах можновладці дивилися з підозрою» [18, с. 28], тож потреби розробляти, вивчати й вдосконалювати конфесійний стиль не було.

Якщо говорити про історію конфесійного стилю, то тут виокремлюється кілька етапів. Існує конфесійний стиль дохристиянського періоду (від найдавніших часів до IX століття). Ще звідтоді відомі терміни *бог, молитва, пекло, рай, жертва, святість* тощо. Дохристиянська релігійна лексика почала наповнюватися новим християнським змістом із приходом другого, християнського періоду розвитку конфесійного стилю, який припадає на IX століття, коли князь Володимир охрестив Київську Русь. У цей час лексичний запас активно поповнюється грецизмами й латинізмами. Конфесійний стиль християнського періоду також має кілька важливих етапів: початковий етап – давньокиївська доба (IX – XIII століття), конфесійний стиль доби Реформації (XIV – XVII століття), конфесійний стиль кінця XVII – першої половини XIX століття (доба русифікаторської політики), конфесійний стиль другої половини XIX – 20-х рр. XX століття (заборона релігійності), конфесійний стиль 30-х – 80-х рр. XX століття (діаспорний період), конфесійний стиль кінця XX – початку XXI століття (доба нового відродження).

Якщо повертатися до джерел, то конфесійний стиль на зорі свого виникнення функціонував здебільшого в усній формі, проте вже з початку християнського періоду почали перекладати культові книги з грецької старослов'янською мовою та використовувати їх при виконанні різних релігійних обрядів, додаючи водночас певні українські граматичні й орфоепічні риси. З XVI століття в церквах починають використовувати також давню українську мову. Про це свідчать переклади фрагментів із Біблії. Пересопницьке Євангеліє стало національною святинею. Про становлення конфесійного стилю на теренах України свідчить і те, що Іван Вишенський частину своїх послань написав українською мовою. Не всі підтримували ідею запровадження української мови як церковної. Деякі діячі вважали, що урочистою, піднесеною та насиченою може бути тільки церковнослов'янська мова, наприклад, до таких філологів належав П. І. Житецький. Такої ж точки зору дотримувався й С. Онишкевич, говорячи про вплив церковнослов'янської мови на українську й, відповідно, необхідність наслідування першої. Такі настанови не могли не позначитися на сучасному конфесійному стилі, в якому функціонують не тільки власне українські слова, але й лексеми, успадковані від старослов'янської мови. І до сьогодні в українській стилістиці існують дві тенденції:

- 1) орієнтація на церковнослов'янську спадщину;
- 2) орієнтація на українські ресурси.

На жаль, Російська Імперія заборонила проводити служби українською, тож відродження конфесійного стилю відбулося аж у ХІХ столітті, коли побачили світ переклади текстів Біблії М. С. Шашкевича, П. О. Куліша, І. П. Пулюя, І. С. Нечуя-Левицького, а також переспіви псалмів Давида Т. Г. Шевченка. В 1962 р. за сприяння митрополита Іларіона (І. І. Огієнка) вийшла друком Біблія, перекладена українською мовою. Почали друкуватися молитвослови українською мовою, збірники проповідей, виходили телевізійні програми, активізувалися й наукові студії, пов'язані з вивченням особливостей конфесійного стилю.

У монографії Т. А. Коць наголошено, що «живу українську мову на рівень конфесійної підняла Українська автокефальна православна церква, яка в 1919 р. відправила першу Службу Божу українською мовою. Ця конфесія і стала власне рушієм у створенні конфесійного стилю української мови й започаткувала тенденцію максимальної орієнтації на внутрішньомовні (власне українські) ресурси» [13, с. 44].

За часів радянської влади конфесійний стиль штучно було вилучено, проте дослідження окремих явищ цього стилю продовжувалося в діаспорних студіях. З 1990-х рр. відроджується вивчення конфесійного стилю і на українських теренах. Наразі вчені говорять про цілком сформовану систему лексико-граматичних особливостей, які дозволяють говорити про конфесійний стиль як про окремий стиль української мови. Виокремлюють також підстили конфесійного стилю, серед яких варто назвати такі: сакральний (Святе Письмо, канонічні молитви); літургійний (літургійні тексти); проповідницький (проповіді); художньо-конфесійний (переспіви біблійних текстів, авторські молитви й пісні); науково-конфесійний (наукові праці, присвячені богословським проблемам) [7, с. 170]. Кожен підстиль і жанр мають свої особливості, проте існують і спільні риси, які дозволяють говорити про конфесійний стиль як про єдине ціле.

Говорячи про прикметні особливості конфесійного стилю, які виокремлюють його з-поміж інших стилів, варто зазначити про те, що цей стиль характеризується *книжністю, урочистістю, піднесеністю*. Як наголошує Т. А. Коць, «усі тексти конфесійного стилю, який називають ще й сакральним, від Біблії і до молитов, псалмів, пісень – пронизані художньою образністю, що покликана відтворити духовний світ людини» [13, с. 53].

Оскільки в сучасному суспільстві відбувається посилення уваги до релігійного життя, то й лексика конфесійного стилю також відроджується. Наразі в українському лінгвістичному просторі функціонують кілька понять на позначення лексики, що стосується вірувань людини. Так, натрапляємо на поняття *релігійна лексика, церковна лексика, біблійна лексика*. У роботі П. А. Якимова зроблено спробу розмежувати ці поняття. Автор зауважує, що до релігійної лексики належать не тільки реалії християнського світу, але й лексеми на позначення реалій ісламу й буддизму як основних релігій; церковною варто вважати ту лексику, що використовується в храмах, а біблійна лексика – це, відповідно, слова, зафіксовані в текстах Святого Письма [25, с. 66–67]. Таким чином, вважаємо, що релігійна лексика є ширшим поняттям і містить лексику як церковну, так і біблійну. Релігійна лексика – це певний розряд лексичних одиниць, які мають спільне стильове значення, яке нашаровується на предметно-поняттєвий зміст і виступає компонентом загальної семантики й водночас містить додаткову інформацію, сигналізуючи про сферу використання слова. Лексеми, які репрезентують релігійну лексику, називаємо конфесіоналізмами. «Конфесійна належність слова, – наголошує Ю. І. Браїлко, – визначається кількома засобами (фонетичним, етимологічним, дериваційним тощо), але головною залишається основна сфера його функціонування» [5, с. 9].

Однією з прикметних ознак конфесійного стилю є значна кількість художньої тропіки, що виражається за допомогою перифразів (наприклад, *Христос – Сонце Правди, Син Людський, диявол – князь світу*), метафор (*хліб життя*), символів (*голуб* – символ Святого Духу, а також миру, *змій* – символ зла, а також мудрості, *вода* – символ очищення від гріхів, *вогонь* – символ пекла й страждань) і алегорій (*вовк в овечій шкурі* – про підступну людину, *ягня* – невинна людина, *змій* – зла людина).

Важливою ознакою конфесійного стилю є також наявність старослов'янізмів, що пов'язано з історією становлення цього стилю. Тут доцільно виокремити кілька основних груп:

1) слова з префіксами *пре-, воз-, со-*: *пренепорочний, пресвятий, согрішити, вознести, воздвигнути, сотворити*;

2) слова з компонентами *благо-, добро-, бого-*: *благоговіння, благословення, доброчесність, добросердність, боголюбивий*;

3) слова з *є* та *ю* на початку: *юродивий, єдиний*;

4) слова зі сполученням *жд*: *нужденний, стражденний*;

5) слова із суфіксами *-ство, -тель*: *вседержитель, спаситель, хранитель, священство*.

Окрім старослов'янізмів, активно існують у конфесійному стилі запозичення з грецької та латинської мови, що знову ж таки пояснюється історією розвитку стилю. Наприклад, *акафіст, амвон, архідиякон, амінь, олтар, оранта, розп'яття*.

Ще однією властивістю конфесійного стилю української мови є його варіативність, що спостерігається на різних рівнях. Скажімо, на лексичному рівні однаково функціонують лексеми *ад і пекло, завіт і заповіт*.

Невіддільним складником конфесійного стилю є специфічна фразеологія. Фразеологічні одиниці активно використовуються в проповідях, промовах, молитвах та інших видах публічних виступів задля збільшення емоційного впливу на реципієнта: *кидати бісер перед свинями, випити чашу сію, Тайна вечерея, око за око, підставити іншу цюку* тощо.

Як наголошує в дослідженні П. С. Дудик, лексика конфесійного стилю «тематично спеціальна, стандартна, дещо незвичайна, особлива, чітко відмежована від лексики інших стилів» [10, с. 91]. Відповідно, до важливих ознак конфесійного стилю належить також використання так званих маркованих слів: *Пасха, Різдво, Ісус, ікона, причастя, патерик, церква, храм, вознесіння, чудотворець* тощо.

Грамаітичні особливості конфесійного стилю полягають у тому, що серед синтаксичних конструкцій домінують розповідні, прості й складні речення, здебільшого синтаксично повні. Також виокремлюється синтаксична подібність початкових структур, що часто виявляється у вживанні того самого службового слова: «*А як молитися, то...*», «*А ти, коли молишся...*». Конфесійний стиль на синтаксичному рівні характеризується інверсивним порядком слів, що демонструє більш урочисту піднесеність мови релігійного змісту. Водночас інверсія властива як словосполученням, так і реченням. Так, скажімо, нормативною вважають інверсію у виразах: *Господь Всемогутній, Хрещення Господнє, Служба Божя, Різдво Христове, храм Господній*.

Таким чином, бачимо, що конфесійний стиль постає особливим стилем сучасної української мови, який характеризується певним набором усталених ознак. Усупереч різноманітним перешкодам конфесійний стиль зберігає риси класичної сакральної мови: урочистість, піднесеність, пафосність, канонічність конструкцій і жанрів. Своєрідною постає лексика конфесійного стилю, яка складається з маркованих слів, запозичень,

синонімічних варіантів та яка позначена тропеїчною образністю.

Оскільки лексична система становить собою сукупність лексико-тематичних парадигм, то й серед конфесіоналізмів варто виокремити кілька основних груп. У роботі Ю. І. Браїлко йдеться про те, що релігійну лексику слід поділяти на дві великі лексико-семантичні групи:

1) які відбивають релігійний зміст;

2) які з релігійним змістом не пов'язані [5].

Перша група – це стилістично марковані конфесіоналізми, наприклад *Бог, Пречиста Діва, Каїн, митрополит* тощо; другу групу становлять конфесіоналізми, які містять у своїй семантичній структурі семантику урочистості й книжності, на кшталт *всує, вознесися, глас, воскреснути, возрадуватися*. Серед слів другої групи можна виокремити стилістично нейтральні, тобто ті, які поза межами конфесійного стилю не матимуть якогось конкретного стильового значення (*хліб, учитель, вода, чаша, брат, вино*). І тут же, як зазначає Н. Я. Дзюбишина-Мельник, трохи «інакше зі словами *ридати, оскверняти, уста, чоло, отець, діяння, рамено*. Їхнє лексичне значення “світське”, проте саме їм віддається перевага в конфесійному стилі, а не синонімам *плакати, розповісти, поганити, губи, лоб, батько, діла, плече*. Їхнє стилістичне значення – урочисте» [9, с. 19].

Незважаючи на приналежність конфесіоналізмів до першої чи другої групи, вважаємо доцільним розмежовувати лексико-тематичні групи.

Основний масив становлять центральні, базові назви, наприклад: *Бог, Ісус Христос, ангел, Матір Божя, Святий Дух*. У межах цієї групи можна виокремити кілька субгруп:

1) назви Бога та ангелів (*серафими, херувими, Спаситель, Саваоф, Ісгова*);

2) назви диявола та його слуг (*сатана, денниця, люцифер, біс, демон*);

3) назви служителів Бога (*апостол, учень Христа, Іоанн Хреститель, Діва Марія, Андрій Першоозваний*).

Важливу роль відіграють назви на позначення служителів церкви: *патріарх, єпископ, монах, пастор, митрополит, диякон, дяк, священник, архієпископ, архімандрит*.

Ще одну тематичну групу становлять назви святих: *праведник, мученик, чудотворець, духівник, святий*.

Для будь-якої релігії важливими є особливі дати, тож виокремлюємо лексико-тематичну групу «Церковні свята»: *Різдво, Великдень, Пасха, Благовіщення, Покрова, Трійця*.

Назви обрядів: *хрещення, соборування, миропомазання, сповідь, літургія, говіння, молебень, причастя.*

Назви постів: *Петрів піст, Великий піст, Успенський піст, Спасівка, євхаристійний піст.*

Назви церковних атрибутів: *ікона, ладанка, хоругва, миро, свіча, проскурка, жезл.*

Окрему групу становлять географічні назви: *Голгофа, Гетсиманський сад, Києво-Печерська лавра, Софія.*

Назви одягу священнослужителів: *риза, підризник, скуфія, митра, облачення диякона, облачення священника, мантія, орар.*

Назви на позначення релігійних течій та їхніх прибічників: *християнство, мусульманство, буддизм, ісламізм, старовір* тощо. До цієї ж групи слід зараховувати лексеми, що позначають атеїстичність поглядів людини: *атеїст, відступник, еретик.*

Оскільки на теренах України нараховується значна кількість різних конфесій, то можна виокремити лексико-тематичну групу на позначення цих конфесій, а також їхніх представників: *автокефальна церква, греко-католик, православний, католицизм.*

Ще одну важливу лексико-тематичну групу формують назви культових споруд та їхніх частин: *храм, церква, монастир, лавра, дзвіниця, каплиця, собор, келія, кірха, вівтар, престол, іконостас.*

Назви службових відправ та їхніх частин: *Утренняя, Вечірня, сорокоуст, відправа, богослужба, акафіст, літія.*

Для будь-якої релігії важливими є культові книги, тож доцільно виокремити лексико-тематичну групу, що містить слова на позначення літератури: *Біблія, Євангеліє, Псалтир, молитовник, катехизис.*

Назви молитов: *«Вірую», «Достойно єсть», «Отче наш».*

Важливу роль у житті релігійної людини відіграють таїнства: *вінчання, мирування, постриг, євхаристія, канонізація, соборування.*

Невеликою кількістю лексем представлена в українському конфесійному стилі лексико-тематична група «Гріх і кара»: *гріх, гесна огненна, страждання, скрегіт зубів.*

Поняття неправославних реалій, на нашу думку, також варто зараховувати до окремої лексико-тематичної групи українського конфесійного стилю: *костюл, мечеть, синагога, цілібат, індульгенція, нірвана* тощо.

Щодо важливих особливостей перерахованих вище лексико-тематичних груп, то слід сказати, що слова в них можуть вступати в різні стосунки. Поширеною є синонімія лексичних одиниць: *Бог, Вседержитель, Всевишній, Великий Отець; Матір Божя, Діва Марія, Пречиста, Непорочна Діва; Ісус Христос, Господь, Спаситель, Син Божий* тощо. Антонімічними зв'язками поєднуються слова *рай – пекло, Бог – диявол, святий – нечистий, ангел – демон.* Майже всі власні назви-конфесіоналізми (*Бог, Трійця, апостол Павло, Спаситель*) наділені позитивною конотацією, символізують надію на краще майбутнє, віру в добро.

Серед загальних релігійних понять домінують іменники й прикметники (*божественний, духовність, віра, забобони, релігійність*), які зазвичай надають текстам піднесеного й стверджувального емоційного забарвлення. Також такі лексичні засоби властиві текстам, що мають повчальний зміст, пропагують певні ідеї, утверджують моральні принципи й релігійні канони.

Лексеми на позначення біблійних персонажів і релігійних осіб, що є загальними назвами (*ангел, апостол, пророк, преподобний*) властиві проповідям і текстам на історичну тематику. Їх використовують для розтлумачення притч, легенд тощо.

Висновки і пропозиції. Про яку б країну світу не йшлося, дуже важко не погодитися з тією думкою, що релігія здійснює значний вплив на життя мільйонів людей. Конфесійний стиль української мови має низку особливостей, серед яких домінантними слід вважати такі: урочистість, піднесеність, наявність розгалуженої системи тропів і стилістичних фігур (метафор, епітетів, символів, алегорій, порівнянь, перифразів тощо), наявність старослов'янських і запозичень із грецької та латинської мов, специфічних лексико-тематичних груп, які з різних боків характеризують релігійне життя українців.

Список літератури:

1. Бабич Н. Д. Богословський стиль української мови в контексті стилістичної науки. Чернівці : Видавничий дім «Букрек», 2009. 216 с.
2. Баран Г. В. Елементи релігійного стилю в повісті Олександра Довженка «Зачарована Десна». *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. 2015. Вип. 57. С. 35–44.
3. Бірюкова О. О. Сакральні образи у поезії авторів Нью-Йоркської групи. *Культура слова*. 2003. Вип. 62. С. 22–25.

4. Бобко Т. Г. Православне духовенство в суспільному житті України 20–30-х рр. ХХ століття : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 07.00.0. Запоріжжя, 2005. 20 с.
5. Браїлко Ю. І. Конфесійна лексика у творчості українських поетів 60–80-х років ХХ століття (семантико-стилістичний аспект) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Київ, 2005. 20 с.
6. Горбач О. Т. З історії української церковно-музичної термінології. *Зібрані статті* : у 8 т. / О.Т. Горбач. Т. 2: Статті до 1000-ліття християнізації Русі-України. Мюнхен, 1991. С. 3–97.
7. Грималовський І. С. Мовостиль Василя Ферлеєвича. *Науковий вісник Чернівецького університету*. 2001. Вип. 119. С. 169–175.
8. Дзюбишина-Мельник Н. Я. Слововживання у сакральному тексті як відображення активних процесів у конфесійному стилі від 60-х рр. ХІХ століття до початку ХХ століття. *Наукові записки НаУКМА. Серія «Філологічні науки»*. 2008. Т. 85. С. 9–14.
9. Дзюбишина-Мельник Н. Я. Ще один стиль української літературної мови. *Культура слова*. 1994. № 45. С. 14–20.
10. Дудик П. С. Стилістика української мови. Київ : Академія, 2005. 368 с.
11. Захарків О. Т. До проблеми варіантності у структурі богословської лексики. *Сучасна українська богословська термінологія: Від історичних традицій до нових концепцій* : матеріали Всеукр. наук. конф., 13–15 травня 1998 р. Львів, 1998. С. 294–304.
12. Каторож Н. М. Стилістичне використання сакральної лексики та біблійних висловів у поезії Євгена Маланюка. *Християнство й українська мова* : матеріали наук. конф., 5–6 жовтня 2000 р. Львів, 2000. С. 500–508.
13. Коць Т. А. Літературна норма у функціонально-стильовій і структурній парадигмі. Київ : Логос, 2010. 303 с.
14. Лесів М. Церковнослов'янізми в сучасній українській літературній мові. *Греко-католицький церковний календар*. Варшава, 1988. С. 83–89.
15. Мацько Л. І., Сидоренко О. М., Мацько О. М. Стилістика української мови : підручник. Київ : Вища школа, 2003. 462 с.
16. Молитва / упоряд. В. С. Дудик. Київ: Вид. «Європейська енциклопедія», 2008. 544 с. URL: <https://parafia.org.ua/biblioteka/molytv/velykuj-pravoslavnyj-molytovnyk/>.
17. Німчук В. В. Про сучасну українську тлумачну лексикографію. *Українська мова*. 2012. № 3. С. 3–30.
18. Німчук В. В. Українська мова – священна мова. *Людина і світ*. 2012. № 11/12. С. 28.
19. Піддубна Н. В. Формування номенклатури назв релігійних споруд в українській мові : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.0. Харків, 2000. 19 с.
20. Пуряєва Н. В. Формування української церковно-обрядової термінології (назви богослужбових предметів) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Київ, 2001. 20 с.
21. Симонова К. С. Українська мова в конфесійному письменстві ХV ст. (На матеріалі «Четьї» 1489 р.). *Жанри і стилі в історії української літературної мови*. Київ, 1989. С. 56–79.
22. Тележкіна О. О. Конфесійна лексика в поетичному потрактуванні Дмитра Павличка. *Лінгвістика*. Луганськ, 2012. № 1 (25). С. 93–98.
23. Шевченко Л. Л. Конфесійний стиль. *Українська мова* : енциклопедія / редкол. : В. М. Русанівський (співголова), О. О. Тараненко (співголова), М. П. Зяблюк та інші. 3-тє вид., зі змін. і доп. Київ : Вид-во «Укр. енцикл.» імені М. П. Бажана, 2007. С. 284.
24. Юрковський М. Староукраїнська сакральна термінологія. *Варшавські українознавчі записки*. Варшава, 1988. С. 75.
25. Якимов П. А. Религиозная лексика – церковная лексика – библейская лексика: к вопросу о соотношении понятий. *Вестник ОГУ*. 2013. № 9. С. 66–68.

Ilina O. V. LINGUAL AND STYLISTIC FEATURES OF THE CONFESSIONAL STYLE OF THE UKRAINIAN LANGUAGE

The article is devoted to the consideration of linguistic features of the confessional style in Ukrainian. The informative aspect provides information about the development of confessional style in the Ukrainian territory. It is established that the confessional style has a long history of development: from ancient times to the present. On the whole, it can be stated that the Ukrainian confessional vocabulary is formed on the basis of the Greek linguistic tradition, the basis of which is Byzantine culture. A certain number of names are represented by Church Slavonic and Latin. The confessional style has archaisms and historicisms, which can also be considered one of the important features of this style.

In the work it is emphasized that the confessional style of modern Ukrainian language has a lot of peculiarities, among which the following should be considered: solemnity, sublime, the presence of a branched system

of tropes and stylistic figures (metaphors, epithets, symbols, allegories, comparisons, paraphrases, etc.), and borrowings from the Greek and Latin languages, specific vocabulary groups.

With regard to the main lexical and thematic groups of denominational vocabulary, the following are distinguished in the work: central or basic concepts, names of temples, names of prayers, names of clergy, names of ministers of the church, names of saints, names of holidays, titles of church attributes, etc. As for the names of persons, they, in turn, are also divided into several thematic groups: the names of God and his ministers, the names of the persons who work in the temple, the names of the persons who attend the temple, the names of the saints, the names of biblical characters, the names of beings which embody the evil beginning, the titles of the works of monks, the names of divine beings.

Speaking about the sources of Ukrainian confessional vocabulary, borrowing from the Greek, Latin, Hebrew, Old Slavic languages, as well as the actual Ukrainian words, is considered dominant.

Thus, the work gives an opportunity to get closer to the problems of the stylistic system of modern Ukrainian.

Key words: *style, confessional style, lexical and thematic group, confessionalism, Greek, Latinism, symbol, stylistic figure, trope.*